

UTRECHT UNIVERSITY

De Vrouwelijke Superheld

bachelorscriptie

Naam: Jacomijn Tielen
Nummer: 3483134
Begeleider: Clara Pafort-Overduin
Opleiding: Theater- Film- en Televisiewetenschappen
Datum: 12-12-2014
Studiejaar: 2014-2015, blok 1

Universiteit Utrecht

Abstract

In deze scriptie staat het vrouwelijke personage in het superheldengere centraal en om specifiek te zijn gaat het om de nieuwe Marvel film GUARDIANS OF THE GALAXY en het vrouwelijke personage Gamora. De aanleiding voor dit onderzoek is dat er zowel door academici als door schrijvers van populaire cultuur erg verschillende meningen zijn over de rol van de vrouw binnen het superheldengere. Zo wordt de vrouw vaak aan de kant gezet als hulpje, maar sinds de jaren negentig komt hier verandering in met televisieseries zoals BUFFY THE VAMPIRE SLAYER en XENA: WARRIOR PRINCESS. Echter blijven deze veranderingen op het grote scherm uit. In het bestaande onderzoek naar vrouwelijke personages in superhelden films is er geen aandacht voor de hoe de personages geconstrueerd worden. De nadruk ligt op de ideologische implicaties van de volledige tekst. Door in dit onderzoek de focus te leggen op de doelen en handelingen van de personages die voortkomen uit hun persoonlijke motivaties is het mogelijk om de strategieën bloot te leggen voor plotontwikkeling. Hierdoor kan vastgesteld worden hoe vrouwelijke personages in superheldenfilms worden geconstrueerd en welke narratieve functie zij innemen.

De hoofdvraag die beantwoord wordt in deze scriptie is: Op welke wijze wordt een vrouwelijke superheld geconstrueerd in GUARDIANS OF THE Galaxy? Om deze vraag te kunnen beantwoorden wordt onderzocht hoe personage van Gamora wordt geconstrueerd en hoe dit personage zich verhoudt tot de andere protagonisten. Vervolgens wordt geanalyseerd welke functie de protagonisten hebben in het narratief. De methode die past bij mijn onderzoek is een narratologische analyse waarbij ik de structuur van GUARDIANS OF THE GALAXY en zijn personages blootleg. Hierbij zal ik de theorie van Philippe Hamon en Marc Vernet gebruiken om een personageanalyse te maken, waarbij de nadruk ligt op de formele en structurele principes. De theorie van Kirsten Thompson, over de narratieve structuren van recente Hollywoodfilms, wordt gebruikt om de narratief te analyseren. Uit de analyse blijkt dat Gamora een belangrijke spil is binnen de groep van protagonisten, maar haar narratieve functie blijft beperkt in verhouding met de andere protagonisten omdat zij geen handelingen uitvoert die het narratief voortduwen.

Inhoudsopgave

De Vrouwelijke Superheld	3
Theoretisch kader: Narratologie	5
<i>Analysemodel.....</i>	<i>9</i>
Het construct van Gamora	11
<i>Samenvatting.....</i>	<i>11</i>
<i>Analyse: Netwerk van personages .....</i>	<i>11</i>
<i>Analyse: Hiërarchie en rangschikking.....</i>	<i>14</i>
Conclusie	17
Bibliografie	20
Bijlage.....	22
<i>Semantische assen personages.....</i>	<i>22</i>
<i>Doel .....</i>	<i>26</i>
<i>Typen handeling.....</i>	<i>26</i>

De Vrouwelijke Superheld

De nieuwste Marvel superheldenfilm GUARDIANS OF THE GALAXY (2014) gaat over een groepje criminelen dat samen moet werken om te voorkomen dat de Melkweg vernietigd wordt. Deze samengestelde groep bestaat uit Peter Quill, vechtmachine Gamora, op wraak bezinnende Drax, een genetisch gemanipuleerde wasbeer genaamd Rocket en zijn compagnon Groot, een humanoïde boomachtige. Binnen deze groep is slechts plek voor één vrouw, Gamora.

In een artikel uit het Amerikaanse liberale tijdschrift *The American Prospect* wordt gesteld dat vrouwen in superheldenfilms worden gedegradeerd naar de zijlijn.¹ Ook op de filmwebsite screenrant.nl vraagt Andrew Dryce zich af of de vrouwelijke superheld ooit fatsoenlijk verbeeld zal worden.² Volgens Trina Robbins wordt het superheldengenre vaak gecreëerd en geregeerd door mannen en heeft het een geschiedenis van seksisme, waardoor zelfs de sterke vrouwelijke superhelden weggezet worden als stereotype vrouwelijke karakters.³ Binnen het superheldengenre krijgt de vrouw dus vaak maar een minimale rol.

Dit geldt niet voor Gamora. Op de sciencefictionfilmwebsite *blastr.com* wordt geclaimd dat Gamora het belangrijkste personage is van de film en dat ze verantwoordelijk is voor het voortstuwende van het plot van de film.⁴ Op de website van spelontwerpster en filmwetenschapper Shoshana Kessock staat dat Gamora daarin anders is dan andere vrouwelijke karakters uit Marvel films, zoals Peggy Carter uit *CAPTAIN AMERICA: THE FIRST AVENGER* (2011), die zijn wel intelligent en sterk, maar ondernemen zelf geen actie.⁵ Gamora lijkt dus de vrouwelijke superheld te verbeelden op een andere wijze dan tot nu toe gebruikelijk is in de populaire cultuur.

Helemaal nieuw is dit echter niet. Zo is Jennifer K. Stuller van mening dat het aantal vrouwelijke karakters en superhelden weliswaar schaars is maar dat ze niet altijd worden gekarakteriseerd als tweederangs hulpje of liefje van de superheld. Voorbeelden daarvan zijn de televisieseries zoals *XENA, WARRIOR PRINCESS* (1995- 2001) en *BUFFY THE VAMPIRE SLAYER* (1997-2003).

---

¹ Alyssa Rosenberg, "The Invisible Woman: After a Summer of Blockbuster Comic-Book Flicks and Record Ticket Sales to Women, Why Have We Yet to See a Superheroine Movie?," *The American Prospect* 9, September 2008.

² Andrew Dyce, "Will Comic Book Movies Ever Get Female Heroes Right?," *Screenrant.com*, 2 juli 2014 <http://screenrant.com/female-superhero-women-movies/>

³ Trina Robbins, "The Great Women Superheroes," In *The Superhero Reader*, geredigeerd door Charles Hatfield en andere (Jackson : University Press of Mississippi, 2013), 55-57.

⁴ Dan Roth, "Why Gamora is the most important character in Guardians of the Galaxy," *Blastr.com*, 5 augustus 2014 <http://www.blastr.com/2014-8-5/why-gamora-most-important-character-guardians-galaxy>

⁵ Shoshana Kessock, Gamora May Be The Strongest Woman In the (Marvel Movie) Galaxy," *shoshanakessock.com*, 6 Augustus 2014 <http://shoshanakessock.com/2014/08/06/gamora-may-be-the-strongest-woman-in-the-marvel-movie-galaxy/>

Beiden kunnen gezien worden als iconen en hebben culturele aantrekkingskracht, aldus Stuller.⁶ Maar na Buffy en Xena lijkt de opkomst van sterke vrouwen te stokken en films zoals CATWOMAN (2004) en ELEKTRA (2005) kunnen niet tippen aan het succes van superheldenfilms waarbij het draait om een mannelijke protagonist, zo stelt Muir in *The Encyclopedia of Superheroes on Film and Television*.⁷

Binnen de filmwetenschappen zijn vrouwelijke filmpersonages vaak geanalyseerd vanuit een structuralistische invalshoek. Zo stelt Betty Kaklamandjou dat in zowel X-MEN (2000), X2 (2003) en X-MEN: THE LAST STAND (2006) de vrouwelijke personages die de ouderwetse structuur van autoriteit niet gehoorzamen van hun krachten worden ontdaan of ze verdwijnen van het scherm. Aan de hand van de structuralistische analyse legt ze de onderliggende structuur van de X-men trilogie bloot en de wijze waarop de bestaande patriarchale structuren in de maatschappij in feite ondersteund worden door de films.⁸ Een andere manier waarop de representatie van de vrouwelijke superheld is onderzocht is om met behulp van een psychoanalytisch begrippenkader de superheldin te deconstrueren.⁹

Volgens David Bordwell en Kirsten Thompson worden door deze interpretaties theoretische schemata geforceerd op de film, waardoor de film niet wordt verklaard maar de theorie juist wordt bevestigd.¹⁰ Het moet volgens hen juist gaan om het blootleggen van de strategieën voor plotontwikkelingen en visuele stijl. Als hier betere inzichten over zijn, kunnen eventuele veranderingen binnen de representaties beter vastgesteld worden.¹¹ Daarom zal ik mij gaan richten op de constructie van het personage van Gamora en het blootleggen van het plot van GUARDIANS OF THE GALAXY.

De hoofdvraag die hier bij hoort is: **Op welke wijze wordt de vrouwelijke superheld Gamora geconstrueerd in GUARDIANS OF THE GALAXY?** Om antwoord te kunnen geven op deze hoofdvraag wordt een narratologische analyse uitgevoerd, waarbij ik de structuur van de personages blootleg. Allereerst wordt onderzocht hoe het personage van Gamora wordt geconstrueerd met behulp

---

⁶ Jennifer K. Stuller, *Ink-stained Amazons and Cinematic Warriors: Superwomen in Modern Mythology* (London: I.B. Taurus, 2010), 4-6.

⁷ John Kenneth Muir, *The Encyclopedia of Superheroes on Film and Television*, (North Carolina: McFarland, 2004), 25.

⁸ Betty Kaklamandjou, "The Mythos of Patriarchy in the X-men Films," in *The 21st Century Superhero: Essays on Gender, Genre and Globalisation in Film*, geredigeerd door Richard J. Gary en andere (Jefferson: McFarland, 2011), 62-63.

⁹ Richard J. Gray, "Vavicious Vixens and Scintillating Super Hotties: Deconstructing the Superheroine," in *The 21st Century Superhero: Essays on Gender, Genre and Globalisation in Film*, geredigeerd door Richard J. Gary en andere (Jefferson: McFarland, 2011), 77.

¹⁰ Richard Rushton en Gary Bettinson, *What is Film Theory? An Introduction to Contemporary Debates*, (Maidenhead: Open University Press, 2010), 132-133.

¹¹ David Bordwell, *The Way Hollywood Tells It: Story and Style in Modern Films* (Berkeley: University of California Press, 2006), 17.

semantische assen. Met gebruik van de formele en structurele principes uit het artikel “De semiologische status van het personage” van Philippe Hamon wordt onderzocht hoe Gamora als construct van de kijker en van de mediatekst tot stand komt.¹² Vervolgens wordt geanalyseerd hoe het personage van Gamora gevormd wordt in het netwerk van personages. In “Het Filmpersonage” beargumenteert Marc Vernet dat het filmpersonage geconstrueerd wordt in relatie tot de andere personages en er zo een netwerk van personages ontstaat.¹³ De laatste deelvraag is welke handelingen de protagonisten op zich nemen in het narratief. Deze vraag is van belang omdat de personages en hun eigenschappen in de Hollywoodcinema de oorzaak zijn van de veranderingen. De motivatie van personages brengt causale actie teweeg.¹⁴ Op deze manier kan vastgesteld worden welke personages van belang zijn voor de ontwikkelingen in het narratief.

In de scriptie worden de vijf protagonisten (Peter Quill, Gamora, Drax, Rocket, Groot) onderzocht, omdat zij de belangrijkste personages van de film zijn. In het volgende hoofdstuk wordt er dieper ingegaan op de literatuur en zal toegewerkt worden naar een narratologische personage analyse.

Theoretisch kader: Narratologie

In mijn onderzoek ligt de focus op hoe het vrouwelijke personage wordt geconstrueerd binnen het narratief. Daarom zal in deze scriptie de focus liggen op de personageontwikkeling en de narratieve vorm. Hoewel filmstijl speelt ook een prominente rol speelt in het verklaren van het narratief, leg ik in navolging van Kirstin Thompson in haar boek *Storytelling in the New Hollywood* de nadruk op de narratieve vorm en niet op de visuele stijl.¹⁵ In deze scriptie wil ik onderzoeken welke narratieve functie het vrouwelijke personage heeft in een mainstream Hollywood film en meer in het bijzonder een superheldenfilm. Thompson behandelt wel stilistische elementen als ze een belangrijke verhalende functie vervullen, maar in deze scriptie zal ik mij beperken wegens de beperkte omvang en tijd tot de analyse van de narratieve vorm en de personageontwikkeling.

Het narratief wordt geconstrueerd door de causale acties van de personages.¹⁶ Daarom moet het narratief in relatie tot de personages worden gedefinieerd.¹⁷ De theorie van het filmpersonage van Marc Vernet komt voort uit de literatuurwetenschappelijke theorie van Phillippe

---

¹² Philippe Hamon, “Semiologische Status van het Personage(l),” *Versus* 1 (1989): 81-100.

¹³ Mark Vernet, “Het Filmpersonage,” *Versus* 3 (1989): 7-36.

¹⁴ Kirsten Thompson, *Storytelling in the New Hollywood: Understanding Classical Narrative Technique* (London: Harvard University Press, 1999), 13-14.

¹⁵ *Ibidem*, 19.

¹⁶ *Ibidem*, 18

¹⁷ Vernet, “Het Filmpersonage,” 12.

Hamon. Deze theorie van Hamon bevat ook handvaten voor de filmwetenschap omdat het personage niet een exclusief literair begrip is.¹⁸ Narratie en personageontwikkeling zijn geëngageerd en verbonden aan verschillende theoretische stromingen. Deze zullen hieronder uitgelegd worden waarna ik naar mijn methode toewerk.

Binnen de narratologie zijn er verschillende theoretische visies op het vertellen van verhalen, maar een verhaal komt tot stand door zowel algemene structuren en principes als door de toeschouwer. Volgens David Bordwell in zijn boek *Narration in the Fiction Film* kan narrativiteit vanuit drie theoretische visies onderzocht worden. Het narratief kan gezien worden als representatie, waarbij het verhaal en de karakters een vorm van realiteit weergeven. Een tweede manier om het narratief te benaderen is vanuit een structuralistische invalshoek. Waarbij het narratief gezien wordt als structuur en verschillende onderdelen worden gecombineerd tot een geheel. Een derde benadering voor het narratief is waarbij het narratief functioneert als proces. Waarbij het materiaal van het verhaal wordt geordend en een bepaalde reactie teweeg brengt bij de toeschouwer.¹⁹ Deze drie theoretische visies behoren tot de wetenschappelijke stroming van de semiologie, het structuralisme en de cognitieve benadering.

Binnen het structuralisme wordt gezocht naar algemene onderliggende structuren. Structuralisme is sterk beïnvloed door het Russische formalisme. Een stroming uit de jaren twintig die eveneens opzoek is naar de formele principes en terugkerende patronen, maar voornamelijk opzoek is naar beschrijvingen van esthetische principes.²⁰ Het doel van het structuralisme was een minder impressionistische en meer wetenschappelijke methode te creëren. Met betrekking tot de verhaalstructuur werden daar in het formalisme aanknopingspunten voor gevonden. In de semiologie wordt onderzocht hoe de onderliggende structuren bepalend zijn voor de betekenis van de tekst.²¹ Bij deze stroming worden teksten opgevat als tekensystemen. De tekens en wetten die deze tekensystemen betekenis geven in relatie tot elkaar worden onderzocht. Er is vooral veel aandacht voor hoe betekenis tot stand komt.²² Volgens de cognitieve benadering, die Bordwell zelf hanteert, zijn films niets anders dan een serie aanwijzingen die de toeschouwer aansporen een verhaal te reconstrueren. Deze drie benaderingen hoeven elkaar niet per se uit te sluiten.

Binnen het narratief spelen de personages een belangrijke rol. De minder impressionistische aanpak gaat gelijk op met een meer expliciete terminologie binnen de narratieve analyses en de daarbij horende personages. De focus komt hierdoor te liggen op de constructie van het personage

---

¹⁸ Hamon, "Semiologische Status van het Personage," 84.

¹⁹ David Bordwell, *Narration in the Fiction Film*, (London: Methuen, 1986), xi

²⁰ Ibidem, 60

²¹ Patricia Pisters, *Lessen van Hitchcock: Een Inleiding in Mediatheorie*, (Amsterdam: Amsterdam University Press, 2004), 66.

²² Ibidem, 103.

en hoe het personage als teken fungeert. Psychologische en morele vraagstukken zijn niet meer van belang, omdat het personage niet meer wordt begrepen als mens.²³ Omdat het personage nu als teken wordt benaderd, is er ook meer aandacht voor de functie van het personage binnen het narratief. Een theoreticus die van groot belang is geweest voor narratologische principes en het formalisme is Vladimir Propp. In zijn werk *Mythology of the Folktale* toont hij aan dat alle verschillende sprookjes dezelfde structuur hebben en alle verhalen bestaan uit een variatie van terugkerende elementen. Zo onderscheidt hij verschillende personages die ieder een specifieke narratieve functie hebben.²⁴

In tegenstelling tot Propp, die opzoek is naar zichtbare elementen aan de oppervlakte van het verhaal, zoals de personages en gebeurtenissen, is Claude Levi-Strauss op zoek naar verbanden en patronen in het verhaal die niet altijd direct zichtbaar zijn, maar wel bepalend zijn voor het verhaal.²⁵ Hiermee krijgt Levi-Strauss veel navolging binnen de semiologie.²⁶ Hierbinnen wordt gezocht naar de onderliggende verhoudingen en tegenstellingen tussen de verschillende narratieve elementen. De dieptestructuren van Levi-Strauss verschillen van Propps oppervlaktestructuren.²⁷

Deze semiologische vertakking binnen de narratologie met betrekking tot personages wordt voortgezet door Philippe Hamon in zijn artikel "De Semiologische Status van het Personage". Hamon ziet het personage als eerste als compleet teken en baseert zijn theorie op de semiologie van Saussure.²⁸ Saussure is een structureel linguïst en voor hem bestaat een teken uit zowel de signifiant als het signifié. Volgens Hamon is een personage een teken dat betekenis krijgt in relatie tot andere personages. Een constructie die in de loop van een fictief verhaal geleidelijk tot stand komt.²⁹

Het personage is niet alleen een constructie van de tekst, maar ook een constructie van de lezer.³⁰ Aan de hand van Hamon's theorie kan geanalyseerd worden hoe het filmpersonage door bepaalde narratieve middelen tot stand komt als construct van de tekst. Deze constructie wordt door de toeschouwer opgepikt en krijgt betekenis door het proces van memorisatie en constructie bij de toeschouwer tijdens het kijken van de film.³¹ Door het opsporen van deze constructies, die Hamon semantische assen noemt, onttrekt de toeschouwer informatie aan het personage. Deze

---

²³ Marion Gymnich, "The Gender(ing) of Fictional Characters," 73.

²⁴ Patricia Pisters, *Lessen van Hitchcock*, 60- 61.

²⁵ Ibidem, 66.

²⁶ Ibidem, 67.

²⁷ Pisters, 100.

²⁸ Aleid Fokkema, *Postmodern characters: a study of characterization in British and American postmodern fiction*, (Amsterdam: Rodopi, Proefschrift, Universiteit Utrecht, 1991), 39.

²⁹ Phillip Hamon, "De Semiologische Status van het Personage (I)," 84.

³⁰ Ibidem, 85.

³¹ Phillip Hamon, "De Semiologische Status van het Personage (I)," 93.

assen zijn bepaalde kenmerken of karaktereigenschappen van het personage, bijvoorbeeld 'het geslacht', 'geografische herkomst' of 'de leeftijd'.³²

De theorie van Marc Vernet in 'Het Filmpersonage' sluit aan bij deze gedachte van Hamon. Echter, richt Vernet zich nog in sterkere mate dan Hamon op de manier waarop het filmpersonage vorm krijgt in relatie tot andere personages. Het personage is volgens Vernet onder andere opgebouwd uit tijdelijke losse componenten en wordt gevormd door een netwerk van personages. Deze losse componenten binnen het netwerk van één personage vormen een oppositie met een ander personage. Dit houdt in dat de assen van de verschillende personages overeenkomen, tegenstellen of elkaar aanvullen waardoor het personage vorm krijgt. Een personage definieert zich dus niet alleen door zijn of haar kenmerken, maar ook omdat het zich plaatst in verhouding tot de netwerken die opgebouwd zijn uit elementen van andere personages.³³ Het personage wordt niet alleen indirect bepaald door zijn verhouding tot andere personages, maar de andere personages kunnen ook de dragers van sommige van zijn elementen zijn.³⁴

Zowel Hamon als Vernet zien personages als effecten van de tekst die geconstrueerd worden via de interactie tussen tekst en ontvanger. Daarbij komt dat Hamon niet geïnteresseerd is in de psychologische motivaties van het personage en de rol die dat speelt in het narratief.³⁵ Naar mijn inzien kan het personage niet los gezien worden van het narratief, omdat de personages zorgen voor de causale actie en hiermee het narratief construeren. Daarom moet het narratief in relatie tot de personages gedefinieerd worden zoals Vernet ook aangeeft. Dit aspect is ook terug te vinden in het boek *Storytelling in the New Hollywood* van Kirsten Thompson. In dit boek legt ze de algemene structuren van de cinema bloot en laat zien dat films opereren als coherent geheel.³⁶ De neoformalistische invalshoek die Thompson aanhangt, zet zich af tegen de Grand Theories, zoals de semiologie, uit de jaren tachtig.³⁷ Deze theorieën homogeniseren volgens Bordwell en Thompson alle films waardoor zij in hetzelfde raamwerk worden gegoten. Dit zorgt ervoor dat de raamwerken meer de theorie herbevestigt dan dat de theorie de film blootlegt. Daarom pleit Thompson voor een aanpak waarbij de filmeigenschappen zoals stijl en vorm ten grondslag liggen.³⁸ Deze theorie van Thompson lijkt haaks te staan op de semiologie van Hamon en Vernet, maar beide maken gebruik van formele en structurele principes. Echter is Thompson niet geïnteresseerd in de manier waarop betekenis tot stand komt, behalve als de formele bouwstenen betekenis met zich meebrengen.³⁹

---

³² Ibidem, 93.

³³ Marc Vernet, "Het Filmpersonage," 13.

³⁴ Ibidem, 12.

³⁵ Aleid Fokkema, *Postmodern Characters*, 39.

³⁶ Kirsten Thompson, *Storytelling in the New Hollywood*, 335

³⁷ Richard Rushton en Gary Bettinson, *What is Film Theory?*, 132.

³⁸ Ibidem, 132-133.

³⁹ Patricia Pister, *Lessen van Hitchcock*, 95.

Daarom zal in mijn analyse de focus liggen op de formele en structurele principes en de betekenis die dit met zich mee brengt voor de personages, maar de focus ligt niet op de manier waarop betekenis wordt gegenereerd.

In haar boek stelt Thompson dat Hollywood films een vaste structuur hebben. Deze bestaat uit vier delen en een epiloog. Deze vier delen worden gekenmerkt door keerpunten in het narratief. In het eerste gedeelte, de *Set up*, worden alle personages geïntroduceerd. In de volgende dertig minuten in de film vindt de *Complicating Action* plaats. Hierin wordt het centrale doel van de film herzien. In het derde gedeelte van de film wordt het de protagonist moeilijk gemaakt zijn of haar doel te bereiken. In het laatste deel van de film, de *Climax*, vindt de crisis plaats en is de protagonist genoodzaakt actie te ondernemen.⁴⁰ In de meeste populaire films zorgen de personages voor motivatie om het plot draaiende te houden en de keerpunten te bewerkstellen. Deze motivaties zijn weer gebaseerd op de eigenschappen van de karakters.⁴¹ Zonder de personages kan het narratief van GUARDIANS OF THE GALAXY niet geanalyseerd worden, aangezien de doelgerichtheid die voortkomt uit de eigenschappen van de personages ervoor zorgt dat de protagonisten samenkomen en dan het narratief vorm krijgt.⁴²

Analysemodel

De methode die past bij mijn onderzoek is een narratologische analyse waarbij ik de structuur van GUARDIANS OF THE GALAXY en zijn personages blootleg. Hierbij zal ik de theorie van Hamon en Vernet gebruiken om een personageanalyse te maken, waarbij de nadruk ligt op de formele en structurele principes. Het artikel van Hamon is gericht op personages uit de literatuur en legt bloot hoe in een roman een personage met woorden wordt weergegeven en welke onderliggende diepere betekenis dit met zich mee brengt. Door deze theorie te betrekken op GUARDIANS OF THE GALAXY moet geanalyseerd worden hoe in Gamora in beeld wordt gebracht door fysieke kenmerken en karaktereigenschappen, maar ook hoe ze door de cameravoering in beeld wordt gebracht. Voor dit laatste is in dit onderzoek geen ruimte en hier zal geen aandacht aan worden besteed. De signifié van het personage wordt gevormd door de verschillende semantische assen en door de loop van het verhaal. Het semantische etiket van een personage ontstaat dus over het gehele verhaal, terwijl de fysieke kenmerken en karaktereigenschappen door de film heen kunnen veranderen. Bij het analyseren van de semantische assen zullen hierbinnen de fysieke kenmerken en karaktereigenschappen blootgelegd moeten worden om een beeld te construeren van de narratieve functie van Gamora.

---

⁴⁰ Ibidem, 29-40.

⁴¹ Kirsten Thompson, *Storytelling in the New Hollywood*, 13.

⁴² Ibidem, 14.

De belangrijkste semantische assen van Gamora zijn haar sekse, haar herkomst en haar overtuiging. Ik heb gekozen voor deze drie semantische assen omdat Gamora de enige vrouw is binnen het groepje, ze allemaal van een andere planeet komen en ze ook om verschillende redenen en andere overtuigingen beginnen aan de strijd om de vernietiging van de Melkweg tegen te gaan. Hamon zegt dat op grond van de overeenkomst, tegenstelling, hiërarchie en rangschikking die de semantische assen van het personage aangaat met de andere personages en andere elementen binnen de context van de film, het personage vormt krijgt.⁴³ Daarom zal ik analyseren hoe de semantische assen en hierbinnen de fysieke kenmerken en karaktereigenschappen van Gamora overeenkomsten en tegenstellingen vormen met de andere vier protagonisten (Peter Quill, Drax, Groot, Rocket).

Volgens Vernet krijgt het personage van Gamora vorm omdat het een bepaalde plek inneemt ten opzichten van de netwerken van andere personages.⁴⁴ Daarom wordt in de analyse onderzocht hoe Gamora vorm krijgt in relatie tot de andere personages. Een personage kan namelijk de drager zijn van sommige van de elementen van een ander personage.⁴⁵ Deze netwerken van personages worden duidelijk door overeenkomsten en tegenstellingen van semantische assen en aan de hand hier van wordt geanalyseerd hoe Gamora zich verhoudt tot de andere vier protagonisten. Een schematische uitwerking van de semantische assen van alle vijf de protagonisten van de gehele film is terug te vinden in de bijlage.

Vervolgens zal het narratief in relatie tot de personages gedefinieerd worden met behulp van de theorie van Kirsten Thompson. In mijn formele analyse zal ik de setup, complicating action, development en climax van GUARDIANS OF THE GALAXY uiteenzetten. Hierbinnen zal ik analyseren wat de narratieve functies zijn van de vijf protagonisten (Peter Quill, Gamora, Rocket, Groot, Drax). Voor ieder compartiment van de film wordt blootgelegd welke verschillende typen handelingen de protagonisten voor hun rekening nemen. Hierdoor komt de hiërarchie en rangschikking van de verschillende personages naar boven. In de bijlage staat een schematische uitwerking van de verschillende handelingen van de vijf protagonisten per deel van de film. Door te analyseren welke overeenkomsten en verschillen er zijn bij de personages, hoe de personages zich hierdoor tot Gamora verhouden en welke typen handelingen de personages uitvoeren wordt duidelijk wat de narratieve functies zijn van de vijf protagonisten en specifiek te narratieve functie van het vrouwelijke personage Gamora.

---

⁴³ Philippe Hamon, "Semiologische Status van het Personage(I)," 90.

⁴⁴ Marc Vernet, "Het Filmpersonage," 13

⁴⁵ Ibidem, 12.

Het construct van Gamora

Samenvatting

Zoals de titel al doet vermoeden draait de film om de beschermers van de Melkweg. Deze groep bestaat uit Peter Quill, Gamora, Rocket, Groot en Drax. Naast deze vijf personages komen er nog een aantal personages door de gehele film voorbij. Ronan is een geradicaliseerde alien die wraak wil nemen op de Xandarianen, de bewoners van Xander. Met behulp van Thanos (kwaadaardige alien) wil hij Xander vernietigen. Dan is er ook nog Nebula, de geadopteerde dochter van Thanos. Ze is samen met Gamora opgegroeid en is trouw aan Ronan en Thanos. Nog een belangrijk personage is Yondu. Hij is de leider van de Ravagers, een groep ruimte piraten, die Peter hebben ontvoerd van Aarde. Maar de vijf belangrijkste personages zijn de guardians en daar zal de nadruk op liggen in deze analyse.

De film begint met een jonge Peter Quill op Aarde. Zijn moeder ligt in het ziekenhuis op sterven. Peter raakt hiervan zo overstuur dat hij naar buiten rent. Hier wordt hij door een ruimteschip opgeslokt en verdwijnt. Het volgende shot is zesentwintig jaar later. Peter steelt een bol van een verlaten planeet. Op zijn weg naar buiten wordt hij aangevallen door soldaten van Ronan, maar hij weet te ontsnappen. Al snel wordt duidelijk dat Peter de bol moest stelen voor Yondu, maar hier van af ziet omdat de bol veel geld waard is. Hierdoor zet Yondu een premie op het hoofd van Peter. Ronan stuurt Gamora op Peter of om de bol te verkrijgen. Ondertussen lopen Rocket en Groot Peter tegen het lijf en willen hem gevangen nemen om de premie te verkrijgen van Yondu. Op Xander raken de vier met elkaar in gevecht en ze worden opgepakt en in de gevangenis geplaatst. Hier wordt al snel duidelijk dat Gamora de bol niet naar Ronan wil brengen maar naar een verkoper om zich te kunnen bevrijden van haar adoptie vader. Drax wil Gamora echter vermoorden om wraak te nemen voor zijn vermoorde familie door Ronan. Peter weet hem echter om te praten en te wachten met het vermoorden, omdat Gamora hem naar Ronan kan leiden. Met zijn vijven ontsnappen ze uit de gevangenis en brengen de bol naar de verkoper, Taneleer Tivan. Hier komen ze erachter dat bol een *infinity stone* bevat en instaat, is om alles te vernietigen waarmee het in aanraking komt. Na deze bevinding bemachtigt Ronan de bol en wil Xander gaan vernietigen. De Guardians besluiten de bewoners van Xander te helpen en redden de dag. Na deze korte samenvatting van de film wordt er nu dieper ingegaan op de personages en hoe semantische assen een netwerk van personages creëren en het personage Gamora construeren.

Analyse: Netwerk van personages

Zoals in het vorige hoofdstuk aangegeven krijgt een personage vorm omdat het een bepaalde plek inneemt ten opzichten van netwerken van andere personages.⁴⁶ Ook Gamora in GUARDIANS OF THE GALAXY kan niet los gezien worden van de andere vier protagonisten. Een belangrijke overeenkomst tussen Gamora en de anderen is dat ze geen thuis hebben of niet worden begrepen. Hun herkomst en geschiedenis speelt hierbij een belangrijke rol.

Gamora's herkomst wordt bepaald door het feit dat Thanos haar familie heeft vermoord. Als wees is ze geadopteerd door Thanos en getransformeerd tot zijn persoonlijke vechtmachine. Dit alles wordt bekend in de loop van de film doormiddel van gesprekken. In het begin van de film lijkt Gamora te werken voor Thanos en Ronan, maar ze geeft al snel aan dat ze graag van hun wil ontsnappen. Peter is afkomstig van Aarde en is opgegroeid als wees. Na het overlijden van zijn moeder wordt hij als kind ontvoerd door een groep ruimte piraten genaamd de Ravegers en groeit ook bij hen op. Dit zorgt ervoor dat evenals Gamora nergens thuis hoort De derde protagonist in de film is het personage Drax. Hij komt eveneens uit een gebroken gezin. Ronan heeft zijn vrouw en kinderen vermoord en daarom is Drax uit op wraak. Rocket komt voort uit een experiment, waardoor iedereen hem ziet als mislukt wezen. Hij is door de aanpassingen op zijn lichaam de enige in zijn soort en voelt zich eenzaam. Het is onduidelijk waar Groot vandaan komt, maar hij is zeker uniek. Dit blijkt uit de interesse die Taneleer Tivan heeft in Groot als ze de bol af komen leveren.

De herkomst van de protagonisten zorgt voor een overeenkomst met Gamora. Zowel Gamora als Drax hebben met hun eigen ogen gezien hoe hun familie wordt vermoord. Rocket heeft veel veranderingen van zijn lichaam moeten doorstaan evenals Gamora toen Thanos haar veranderde in een dodelijk wapen. De overeenkomst tussen Gamora en Quill is dat ze alle twee zijn opgegroeid als wees en niet zijn opgevoed door hun echte ouders. Groot wordt net als Gamora gezien als vechtmachine, maar ze zijn veel meer dan dat. Zo is Gamora rechtvaardig en wil ze altijd het juiste doen ook al is dit niet het juiste voor haarzelf. Groot is menselijk ondanks zijn onmenselijke uiterlijk en heeft meer mededogen dan de andere personages bij elkaar. Deze overeenkomsten zorgen ervoor dat de personages ondanks hun verschillen een vriendengroep vormen en uiteindelijk de beschermers van de Melkweg worden.

Peter Quill speelt een belangrijke rol in het definiëren van het personage van Gamora. In vergelijking met de andere protagonisten heeft Gamora de meeste interactie met Quill. Een belangrijk onderdeel van deze interactie is de romantische ondertoon van hun relatie. Aangezien Quill een echte rokkenjager is, probeert hij natuurlijk ook Gamora te versieren. Als Peter Quill een versierpoging onderneemt en haar te zoenen, antwoordt Gamora terwijl ze een mes op zijn keel zet: "I am not some starry-eyed waif who'll give in to your pelvic sorcery." Gamora's verschijning mag

---

⁴⁶ Marc Vernet, "Het Filmpersonage," 13

dan mooi zijn om naar te kijken, maar ze laat zich als vrouw zijnde ook niet zomaar versieren. Waardoor het stereotypen over de vrouw in superheldenfilms wordt tegengegaan. Hierdoor botsen de semantische assen van Quill en Gamora. Deze contradictie zorgt ervoor dat het personage van Gamora wordt gevormd in relatie tot Quill en dat ze wordt neergezet als sterke vrouw die zonder man kan functioneren.

Ook met Drax heeft Gamora veel interactie en overeenkomsten. Beiden zijn krijgers en hun beider families zijn uitgemoord door Thanos. Drax ziet er erg mannelijk uit ondanks zijn grijs groene kleur. Hij is ontzettend gespierd en sterk, heeft rode littekenpatronen op zijn lichaam waardoor hij er strijdlustig uitziet. In GUARDIANS OF THE GALAXY wordt Gamora neergezet als sterke, rechtvaardige, sexy vrouw. Ondanks haar groene alien kleur ziet ze er aantrekkelijk uit in haar strakke kleding. Beide personages zien er ondanks hun onmenselijke uiterlijk toch attractief uit. In tegenstelling tot Drax is Gamora helemaal niet uit op wraak. Drax wil namelijk in eerste instantie Gamora vermoorden uit wraak, maar besluit zich te richten op haar werkgever, Ronan. Door deze tegenstelling van deze semantische as botsen de twee karakters de gehele film met elkaar. Drax kan zich namelijk alleen maar richten op de wraak, terwijl Gamora het grotere doel ziet en zich ergert aan de kortzichtigheid van Drax. Gamora vindt rechtvaardigheid belangrijker dan wraak.. In het tweede gedeelte van de film beseft Drax dat vriendschap belangrijker is dan wraak als hij een gevecht met Ronan verliest. Hij realiseert zich nu dat hij niet alles alleen aan kan en vrienden nodig heeft. Zijn semantische as komt hierdoor meer overeen met de andere guardians, waardoor de groep hechter wordt en de groep zijn uiteindelijke doel kan bereiken.

Drax drukt zich op een vrouwonvriendelijke manier uit over Gamora: "You, Quill, are my friend. This dumb tree is my friend. And this green whore is now my..." Voordat hij de zin af kan maken, protesteert Gamora en geeft aan dat Drax zijn mond moet houden. De uitspraak van Drax zou kunnen verwijzen naar het feit dat Gamora onder leiding van Thanos veel mensen heeft vermoord, maar Drax kent geen beeldspraak en neemt alles letterlijk wat voor komische taferelen zorgt. Voor het letterlijke gebruik van het woord hoer is in dit geval geen noodzaak, aangezien in de gehele film Gamora niet seksueel in aanraking komt met een man. Deze uitspraak geeft Gamora een negatieve lading dus als kijker construeer je het personage van Gamora aan de hand van de karaktereigenschap en semantische as van Drax, zoals Hamon aangeeft.⁴⁷ Dit zorgt ervoor dat rechtvaardigheid van Gamora duidelijk naar voren komt in tegenstelling tot de wraakgezindheid van Drax. Ook zorgt de interactie tussen Drax en Gamora ervoor dat de vrouwelijkheid van Gamora een negatieve lading krijgt.

---

⁴⁷ Philippe Hamon, "Semiologische Status van het Personage," 90.

Met Groot en Rocket heeft Gamora maar weinig interactie. De vreemde eend in de bijt is Groot. Dit is een mensachtige boom die alleen de woorden 'I', 'am' en 'Groot' kent en ook alleen in deze volgorde. Groot is de compagnon en spierbundel van Rocket en via Rocket kunnen we Groot begrijpen, omdat Rocket wel begrijpt wat de grote woordenschat van Groot betekent. Groot is menselijk ondanks zijn onmenselijke uiterlijk en heeft meer mededogen dan de andere personages bij elkaar. Voor zowel Gamora als Groot is veel onbegrip. Groot wordt niet begrepen door zijn monsterlijke uiterlijk en Gamora wordt gezien als monster omdat ze is opgevoed door Thanos. Gedurende de film is er beperkte interactie tussen de personages. Hierdoor worden deze overeenkomst in eigenschappen niet geaccentueerd en wordt Gamora ook niet aan de hand van deze personages gedefinieerd.

Opvallend is dat Gamora het enige personage is dat vanaf het begin het juiste wil doen en niet denkt aan eigen belang of geld. Ze werkt als het ware als het morele kompas van de groep. Met deze instelling lijkt ze de anderen te overtuigen en de Melkweg te redden door de bol niet te verkopen. Zoals Vernet aangeeft kunnen andere personages drager zijn van sommige van de elementen van een ander personage.⁴⁸ Dit is het geval bij Gamora: ze is de drager van een element van de andere vier protagonisten en zo krijgen de personages in relatie tot elkaar vorm. Maar als dit nog een stap verder wordt genomen, kan Gamora gezien worden als extrapolatie. Als personage geeft ze een mogelijke toekomst van alle protagonisten weer.⁴⁹ Ze staat dus symbool voor de toekomst van de andere personages. Hierdoor is ze een onmisbare spil in het narratief van GUARDIANS OF THE GALAXY. Er zal nu onderzocht moeten worden of haar rechtvaardigheidsgevoel ook terug te vinden is in de handelingen van Gamora binnen het volledige narratief.

Analyse: Hiërarchie en rangschikking

Zoals genoemd in het vorige hoofdstuk bestaat een film uit vier delen plus epiloog. Namelijk de setup, complicating action, development en de climax. Deze vier onderdelen volgen elkaar omdat de protagonist(en) in de film een bepaald doel heeft en doormiddel van handelingen van het personage wordt het narratief voortgestuwd. In dit gedeelte van de analyse wordt geanalyseerd welke handelingen de protagonisten in GUARDIANS OF THE GALAXY uitvoeren en hoe hierdoor een hiërarchie en rangschikking ontstaat. Hieruit blijkt samen met de kwalificaties van de semantische assen de narratieve functie van het personage.⁵⁰

De setup begint met een scene uit de kindertijd van Quill. Peter zit in een ziekenhuis en luistert naar muziek op zijn walkman als zijn opa hem komt halen. Peter zijn moeder ligt op sterven

---

⁴⁸ Marc Vernet, "Het Filmpersonage," 12.

⁴⁹ Ibidem, 14.

⁵⁰ Hamon, "De Semiologische Status van het Personage," 95-97.

en wil graag afscheid van hem nemen. Na haar overlijden, rent Peter naar buiten en wordt ontvoerd door aliens. Het volgende shot is zesentwintig jaar later en we zien een jonge man, Peter Quill. Dit feit maakt meteen duidelijk dat Quill een hoofdpersonage is van de film, want de eerste minuten van de film zijn volledig aan hem gewijd. Vervolgens zien we Peter in actie als hij de bol van een uitgestorven planeet steelt. Onder deze scène zit de muziek die hij zesentwintig jaar heeft bewaard en afspeelt op zijn walkman. Het jaren zeventig nummer 'Come and Get Your Love' ondersteunt de beelden van hoe Quill een grot al dansend doorloopt en uiteindelijk bij de bol komt. De volledige soundtrack van de film bestaat uit dit soort nummers van de jaren zestig en zeventig die allemaal op een mixtape staan op de walkman van Quill. Deze mixtape met walkman is nog het enige dat Quill aan Aarde bindt en laat zien dat Quill menselijk is.

Het stelen van de bol door Peter start het narratief en zet andere personages aan tot handelen: Rocket en Groot gaan achter hem aan omdat Yondu een premie op zijn hoofd heeft gezet. Gamora is ook op zoek naar de bol en uiteindelijk belanden ze allemaal in de gevangenis. Daar raakt Drax bij de groep betrokken als hij Gamora probeert te vermoorden. Quill weet Drax hiervan af te brengen door hem uit te leggen dat Gamora hem juist naar Ronan kan leiden. Deze redding van Quill komt niet voort uit heldhaftigheid, maar uit eigen belang want hij weet dat zij een koper heeft: "Listen, I care less whether you live or whether you die. You know where to sell that orb." Op het moment dat Rocket en Groot achter de waarde van de bol komen, laten ze de premie die op het hoofd van Quill staat varen en besluiten te ontsnappen. De handelingen die in de setup centraal staan zijn het stelen van bol en het redden van Gamora, beide uitgevoerd door Quill. Deze laatste handeling is van groot belang omdat dit de aanleiding is voor het gezamenlijk ontsnappen dat in het tweede gedeelte van de film een belangrijke ontwikkeling is. De handelingen van Gamora, Drax, Rocket en Groot zijn alleen noodzakelijk om zichzelf bij het narratief te betrekken, niet om het narratief voort te duwen, waardoor Quill bovenaan staat in de hiërarchie van protagonisten.

De complicating action begint met de ontsnapping van de groep uit de gevangenis en ze op weg gaan naar Taneleer Tivan, de koper van de bol. In deze sequentie vinden er twee essentiële handelingen plaats: het overhandigen van de bol aan Tivan en de poging van Drax om Ronan naar hun locatie te lokken. Door onder andere deze handeling van Drax ontstaat een rangschikking van de personages waaruit de narratieve functie van de personages afgeleid kan worden.⁵¹ Als ze de bol overdragen, openbaart Tivan de *infinity stone* in de bol. Een krachtig item dat alles verwoest, behalve de meest krachtige wezens. Op dat moment grijpt de getergde assistente van Tivan de steen en een grote explosie verwoest het archief van Tivan. Gamora grijpt de bol en rent naar buiten waar een discussie ontstaat over wat er moet gebeuren met de bol. Volgens Gamora moet de bol naar de

---

⁵¹ Hamon, "De Semiologische Status van het Personage," 95-97.

Nova Corps gebracht worden, zodat de Melkweg niet vernietigd wordt. Maar voordat Gamora kan handelen naar de nieuwe situatie, die films vaak ontstaan in de complicating action, wordt een nieuw obstakel wordt geïntroduceerd: Drax heeft Ronan naar hen toe gelokt om wraak te kunnen nemen. Het doel en de overtuiging van Drax stuwden hier de handeling en veroorzaken een plotwending.

Op het moment dat Ronan arriveert, begint het derde gedeelte van de film, de development. Gamora, Peter en Rocket vluchten kleine ruimteschepen in, terwijl Drax het gevecht aangaat met Ronan en verslagen wordt. Peter en Gamora raken de bol kwijt en worden gevangen genomen door Yondu. In dit gedeelte van de film staat verandering centraal. Het doel van de film wordt in dit gedeelte namelijk aangepast of volledig omgegooid als gevolg van de nieuwe situatie die is ontstaan in de complicating action.⁵² Zo besluiten Drax, Rocket en Groot om de andere twee te redden van Yondu. Ondertussen heeft Peter met Yondu onderhandeld dat hij de bol terug kan stelen van Ronan in ruil voor zijn leven. Tijdens de redding van Drax, Rocket en Groot komt de groep weer bij elkaar op het schip van Yondu. De groep besluit dat ze Ronan tegen moeten houden om de *infinity stone* te gebruiken om de Melkweg te vernietigen. Ook al betekent dit hun eigen dood. Bij het nemen van dit besluit heeft Quill de overhand. Hij is degene die een plan heeft en de rest sluit zich hier bij aan. Hij profileert zich hier als leider van de groep. Nu ook hij het goede nastreeft en niet langer uit is op eigenbelang neemt hij de plaats in van Gamora, die altijd al het juiste wilde doen. In de development worden opnieuw obstakels opgeworpen en kan het doel aangepast worden of een nieuw doel nagestreefd worden. Dit nieuwe doel komt voort uit de handeling van Peter Quill om eerst met Yondu te onderhandelen en vervolgens een plan te bedenken. Hierdoor heeft Peter een belangrijke functie binnen het narratief.

In het laatste gedeelte van de film, de climax, beschermen de guardians samen met de Nova Corps en de Ravagers Xander van het ruimteschip van Ronan. Alle vijf de protagonisten spelen een belangrijke rol in de strijd en handelen naar hun doel en bereiken dit. In de climax van de film zijn de vijf protagonisten van even groot belang. In de epiloog van de film gaat de groep nu verder als de Beschermers van de Melkweg met Peter Quill als hun leider.

In het vorige gedeelte van de analyse is naar voren gekomen dat Gamora een onmisbare spil is het narratief. Haar personage wordt geconstrueerd door haar kenmerken en karaktereigenschappen die onderdeel zijn van het narratief. De belangrijkste eigenschappen van Gamora, (in termen van Hamon 'semantische assen') zijn haar vrouwelijkheid, haar herkomst en haar overtuiging. Gamora's overtuiging, haar gevoel voor rechtvaardigheid komt sterk naar voren in de film. Hier moet aan toegevoegd worden dat zij de enige vrouw is binnen de groep waardoor ze de

---

⁵² Ibidem, 52.

rol die normaal mannelijke superhelden op zich nemen voor haar rekening neemt. Maar Gamora vervult deze rol niet op dezelfde wijze. Uit het tweede deel van de analyse blijkt namelijk dat haar handelingen niet tot hun recht komen zonder de rest van de groep en zonder de mannen. Haar gevoel voor rechtvaardigheid staat symbool voor de toekomst van de rest van de groep, maar dit doel kan alleen verwezenlijkt worden met behulp van de mannen.

Gamora is dus wel belangrijk maar het zijn steeds de handelingen van Peter die doorslaggevend zijn. Zo worden in de set up de guardians bij elkaar gebracht doordat Peter Quill de bol steelt. Dankzij Gamora's koper is er een reden voor de groep om bij elkaar te blijven, maar dit is geen actieve handeling van Gamora, zodat haar rol niet actief is. In de complicating action zorgt de handeling van Drax ervoor dat de groep een grote tegenslag krijgt te verduren. Gamora oppert in dit gedeelte van de film een actie, namelijk de bol in veiligheid te brengen, maar hier wordt geen gevolg aan gegeven en in de development gaat Peter er met haar idee vandoor en neemt hij de leiding in de handeling. In het laatste gedeelte van de film vechten de vijf protagonisten zij aan zij, maar in de epiloog is Quill degene die de groep onder zijn hoede neemt. Gamora heeft hierdoor geen leidende rol in de film. Alle handelingen die zij oppert, worden uiteindelijk uitgevoerd door Peter of een van de andere Guardians.

Conclusie

In dit onderzoek stond het vrouwelijke personage uit de film GUARDIANS OF THE GALAXY centraal en hoe binnen deze film een vrouwelijke superheld wordt geconstrueerd. Bij onderzoek naar vrouwelijke personages in superhelden films is er geen aandacht voor de hoe de personages geconstrueerd worden. De nadruk ligt op de ideologische implicaties van de volledige tekst. Door in dit onderzoek de focus te leggen op de doelen en handelingen van de personages die voortkomen uit hun persoonlijke motivaties is het mogelijk om de strategieën bloot te leggen voor plotontwikkeling. Op deze manier is geanalyseerd hoe het construct van Gamora bijdraagt aan de plotontwikkeling van GUARDIANS OF THE GALAXY.

De personages van GUARDIANS OF THE GALAXY krijgen vorm in relatie tot elkaar. De semantische assen van de personages hebben overeenkomsten en tegenstellingen waardoor de personages worden gevormd. Deze relatie wordt vooral duidelijk in de herkomst van alle groepsleden. Ze komen allemaal uit een gebroken gezin of worden niet begrepen. Omdat ze zich nergens thuis voelen, vormen ze samen een groep en worden de beschermers van de Melkweg. Gamora haar overtuiging speelt een essentiële rol in het narratief van GUARDIANS OF THE GALAXY. Ten opzichten van de andere vier protagonisten neemt ze hierin de leiding. Dit wordt vooral benadrukt door het netwerk van

personages, dat ontstaat met Drax en Peter Quill. De belangrijke rol die Gamora lijkt te hebben is niet terug te zien in de handelingen in het narratief omdat de mannelijke protagonist Quill nog steeds als hoogste in de rangorde staat en het vrouwelijke personage alsnog naar de achtergrond verdwijnt. *GUARDIANS OF THE GALAXY* laat een positiever beeld zien van de representatie vrouwen, omdat Gamora niet naar de zijlijn wordt gedegradeerd of als hulpje wordt afgeschilderd. Echter ligt de nadruk op het mannelijke personage en boekt het narratief geen vooruitgang door handelingen van Gamora.

De gecombineerde aanpak van mijn onderzoek heeft ervoor gezorgd dat de constructie van het personage van Gamora van zowel formalistische als semiotische invalshoeken is bekeken om zo een volledig beeld te creëren van het personage en binnen de plotontwikkelingen te plaatsen. Bij de vierdeling van Thompson worden de sequenties gekenmerkt door keerpunten. Door bij mijn onderzoek gebruik te maken van deze vierdeling was het mogelijk om vast te stellen welke protagonisten verantwoordelijk zijn voor de keerpunten. Op deze manier kon een hiërarchie bepaald worden. Het bepalen van de hiërarchie van de personages is een belangrijk aspect van de theorie van Hamon. In deze scriptie is de filmtheorie van Thompson een goede toevoeging aan de theorie van Hamon. Hierdoor was het mogelijk om het narratief in relatie tot de personages te definiëren en de causale acties die het narratief construeren, bloot te leggen.

Door deze gecombineerde aanpak was er geen ruimte meer voor het onderzoeken van de visuele stijl en hoe deze bijdraagt aan het construeren van een vrouwelijke superheld. In vervolgonderzoek kan dit onder de loep worden genomen, omdat de visuele stijl ook het narratief stuurt en invloed uitoefent op de constructie van de personages. Thompson geeft ook aan in haar theorie dat stijl vooral fungeert om het narratief te verduidelijken. Door in dit onderzoek te focus te leggen op de personages en het narratief zonder de visuele stijl te behandelen wordt een belangrijk filmisch aspect uitgesloten. Het gevolg hiervan is dat er andere conclusies kunnen komen uit onderzoek dat deze filmische aspecten wel betreft in de analyse. Een eventuele contradictie tussen narratief en stijl in *GUARDIANS OF THE GALAXY* biedt mogelijkheden voor feministische filmwetenschappen. Door in mijn scriptie stijl buiten beschouwing te laten was het mogelijk om de personageontwikkeling te plaatsen binnen de plotontwikkeling. Waardoor het mogelijk was om het personage van verschillende invalshoeken te bekijken.

Om een nog completer beeld te krijgen van een personage kan in vervolgonderzoek gebruik worden gemaakt van een cognitieve invalshoek waarbij er onderzoek wordt gedaan naar de hoe de toeschouwer zich identificeert met het personage. Met behulp van formele en structurele principes van de theorie van Hamon, Vernet en Thompson heb ik onderzocht hoe Gamora wordt geconstrueerd in *GUARDIANS OF THE GALAXY*. Nu de strategieën voor plotontwikkeling zijn blootgelegd,

kunnen eventuele veranderingen binnen de representatie van de vrouwelijke superheld worden vastgelegd.

Bibliografie

Bordwell, David. *Narration in the Fiction film*. London: Methuen, 1986.

Bordwell, David. *The Way Hollywood Tell It: Story and Style in Modern Films*. Berkley: University of California Press, 2006

Fokkema, Aleid. *Postmodern characters: a study of characterization in British and American postmodern fiction*. Amsterdam: Rodopi, 1991 (Proefschrift, Universiteit Utrecht).

Gray, Richard J. "Vavicious Vixens and Scintillating Super Hotties: Deconstructing the Superheroine." In *The 21st Century Superhero: Essays on Gender, Genre and Globalisation in Film*, geredigeerd door Richard J. Gary en Betty Kaklamandjou, 75-93. Jefferson: McFarland, 2011.

Gymnich, Marion. "The Gender(ing) of Fictional Characters." In *Characters in Fictional Worlds : Understanding Imaginary Beings in Literature, Film, and Other Media*, geredigeerd door Jens Eder, Fotis Jannidis en Ralf Schneider, 506-524. Berlijn: De Gruyter, 2010.

Hamon, Philippe. "De Semiologische Status van het Personage (I)," *Versus* 1 (1989): 81-100.

Kaklamandjou, Betty. "The Mythos of Patriarchy in the X-men Films." In *The 21st Century Superhero: Essays on Gender, Genre and Globalisation in Film*, geredigeerd door Richard J. Gary en Betty Kaklamandjou, 61-74. Jefferson: McFarland, 2011.

Muir, John Kenneth. *The Encyclopedia of Superheroes on Film and Television*. North Carolina: McFarland, 2004.

Pisters, Patricia. *Lessen van Hitchcock: Een Inleiding in Mediatheorie*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2004.

Robbins, Trina. "The Great Women Superheroes." In *The Superhero Reader*, geredigeerd door Charles Hatfield, Jeet Heer en Kent Worcester, 53- 60. Jackson : University Press of Mississippi, 2013.

Rushton, Richard en Gary Bettinson. *What is Film Theory? An Introduction to Contemporary Debates*. Maidenhead: Open University Press, 2010.

Stuller, Jennifer K. *Ink-stained Amazons and Cinematic Warriors: Superwomen in Modern Mythology*. London: I.B. Taurus, 2008.

Thompson, Kirsten. *Storytelling in the New Hollywood: Understanding Classical Narrative Technique*. London: Harvard University Press, 1999.

Vernet, Marc. "Het Filmpersonage." *Versus* 3 (1989): 7-36.

Bijlage

Semantische assen personages

Gamora

Sekse

In GUARDIANS OF THE GALAXY wordt Gamora neergezet als sterke, rechtvaardige, sexy vrouw. Ondanks haar groene alien kleur ziet ze er aantrekkelijk uit in haar strakke kleding. Als Gamora de bol van Peter wil stelen gooit ze al haar charme en aantrekkelijkheid in de strijd. Maar later in de film als Peter Quill een versierpoging onderneemt door Gamora te laten luisteren naar de muziek op zijn walkman en met haar te dansen kapt ze dit vlug af. Peter pakt haar hand vast en probeert Gamora te zoenen, maar hierop antwoordt Gamora met: "I am not some starry-eyed waif who'll give in to your pervic sorcery." Terwijl ze een mes op zijn keel zet. Gamora's verschijning mag dan mooi zijn om naar te kijken, maar ze laat zich als vrouw zijnde ook niet zomaar aan de kant zetten. Deze semantische as kan niet los gezien worden van de fysieke kenmerken van Gamora aangezien je als kijker de sekse hierop baseert.

Herkomst

Haar familie is vermoord door Thanos. Als wees is ze geadopteerd door Thanos en getransformeerd tot zijn persoonlijke vechtmachine. Dit alles wordt bekend in de loop van de film doormiddel van gesprekken. In het begin van de film lijkt Gamora te werken voor Thanos en Ronan, maar ze geeft al snel aan dat ze dat ze niet voor de badguys werkt en graag van hun wil ontsnappen.

Overtuiging

Ze is duidelijk opzoek naar rechtvaardigheid en ook als blijkt dat de bol een bedreiging vormt voor de volledige Melkweg is zij de eerste die oppert om de bol naar de Nova Corps (de ruimte politie) te brengen. Uit deze overtuiging komt duidelijk het doel van Gamora naar voren. Namelijk in het eerste gedeelte van de film is het doel van Gamora om de bol bemachtigen deze te verkopen, zodat ze vrij is van Ronan en Thanos en dat Ronan en Thanos de Melkweg niet kunnen vernietigen. Later in de film verandert dit doel naar het beschermen van de Melkweg. In deze doelen staat haar rechtvaardigheid centraal. Het personage van Gamora wordt geconstrueerd door deze fysieke kenmerken en eigenschappen. Maar ook door overeenkomsten en tegenstellingen op de semantische assen met andere personages krijgt het personage van Gamora vorm zoals hierboven uitgelegd.

Peter Quill

Sekse

Quill ziet als enige van de groep er uit als een normaal mens en is een echte rokkenjager. Dit wordt aan het begin van de film al duidelijk als er in zijn ruimteschip nog een meisje blijkt te zitten die hij was vergeten en waar hij de naam niet meer van weet. Deze semantische as geeft een tegenstelling aan tussen Peter en Gamora. Peter onderneemt in de eerste helft van de film wel een versierpoging, maar hier is Gamora niet van gediend, zoals hierboven beschreven. In de tweede helft van de film als hun overtuiging dichter bij elkaar komt te liggen, lijkt hier verandering in te komen. In een mogelijk tweede deel van GUARDIANS OF THE GALAXY is een romance tussen beiden zeker niet uitgesloten.

Herkomst

Peter komt voor Aarde en is net als Gamora opgegroeid als wees. Na het overlijden van zijn moeder wordt hij als kind ontvoerd door een groep ruimte piraten genaamd de Ravegers en groeit ook bij hen op. Dit zorgt ervoor dat hij nergens thuis hoort evenals Gamora die ook geen thuis meer heeft. Aan het einde van de film wordt duidelijk dat Quill half-mens, half-alien is en zijn vader dus niet afkomstig is van Aarde.

Overtuiging

Peter Quill is in tegenstelling tot Gamora alles behalve rechtvaardig. Het begint al bij het feit dat hij de bol zou bemachtigen voor Yondu, maar besluit deze toch zelf te verkopen omdat de bol veel geld op kan leveren. Hij is geen zware crimineel, maar zijn eigen belang staat voorop. Halverwege de film verandert dit en komt Peter Quill dichter bij Gamora te staan en haar overtuiging. Deze omslag vindt plaats als de Beschermers net hebben ontdekt dat de bol een dodelijk wapen bezit en ze op de vlucht slaan voor Ronan en Nebula. Het schip van Gamora wordt door Nebula verwoest waardoor Gamora zweeft door de ruimte en Ronan en Nebula er vandoor gaan met de bol. Peter besluit dan Gamora te redden, waardoor hij niet alleen zichzelf in levensgevaar brengt, maar hierdoor worden ze ook gevangen genomen door Yondu. Peter offert zichzelf op voor Gamora en laat een karakter verandering zien. Door deze karakterverandering verandert ook het doel van Peter. In plaats van de bol verkopen voor veel geld en het eigenbelang voorop te stellen, is nu het doel om de Melkweg te redden van zijn ondergang ook al betekent dit zijn eigen ondergang.

Drax

Sekse

Drax ziet er erg mannelijk uit ondanks zijn grijs groene kleur. Hij is ontzette gespierd en sterk, heeft rode littekenpatronen op zijn lichaam waardoor hij er strijdlustig uitziet. Daarnaast lijkt Drax een vrouwonvriendelijk karakter. Tegen het einde van de film als ze midden in de strijd zitten zegt Drax:

“You, Quill, are my friend. This dumb tree is my friend. And this green whore is now my...” Waarmee hij doelt op Gamora. Het zou kunnen verwijzen naar het feit dat Gamora onder leiding van Thanos veel mensen heeft vermoord, maar Drax kent geen beeldspraak en neemt alles letterlijk wat voor komische taferelen zorgt. Voor het letterlijke gebruik van het woord hoer is in dit geval geen noodzaak, aangezien in de gehele film Gamora niet seksueel in aanraking komt met een man. Zijn woordgebruik zegt dus meer over zijn karakter en zijn omgang met vrouwen, ondanks dat hier in de rest van de film niets van te merken is. Het feit dat hij Groot een achterlijke boom noemt geeft ook aan dat het gaat om een karaktereigenschap van Drax, omdat Groot nooit iets heeft gedaan om onenigheid tussen de twee te creëren.

Herkomst

De derde protagonist in de film is het personage Drax. Hij komt eveneens van een gebroken huis. De slechterik van de film, Ronan, heeft de vrouw en kinderen van Drax vermoord en daarom is Drax uit op wraak.

Overtuiging

Hij wil in eerste instantie Gamora vermoorden als wraak, maar besluit zich te richten op haar werkgever, Ronan. In het tweede gedeelte van de film staat de wraak nog steeds centraal, maar speelt vriendschap een grotere rol. Halverwege de film gaat Drax, namelijk het gevecht aan met Ronan maar verliest meedogenloos. Hij realiseert zich nu dat hij niet alles alleen aan kan en vrienden nodig heeft. Zijn semantische as komt hierdoor meer overeen met de andere Guardians, waardoor de groep dichter bij elkaar komt en zijn uiteindelijke doel kan bereiken.

Rocket

Sekse

De vierde beschermer van de Melkweg is een pratende wasbeer genaamd Rocket. Zijn stem wordt ingesproken door Bradley Cooper, waardoor geconcludeerd kan worden dat het gaat om een man. Ondanks zijn schattige zachte uiterlijk is zijn karakter alles behalve lief en vriendelijk.

Herkomst

Rocket komt voort uit een experiment, waardoor iedereen hem ziet als mislukt wezen. Dit komt duidelijk naar voren in een dronken ruzie waarbij Rocket Drax wil aanvallen, omdat Drax hem ziet als onderkruipend. Rocket is door de aanpassingen op zijn lichaam de enige in zijn soort en voelt zich eenzaam. Uit zijn reactie: ‘What’s a raccoon?’ wordt dan ook duidelijk dat hij niet bewust is van het feit dat hij lijkt op een dier van Aarde.

Overtuiging

Rocket zet zijn eigen belang altijd voorop. Hij begint namelijk aan het avontuur om het geld. Later komt hij er net als Drax achter dat je niet alles alleen kan bereiken. Het doel van Rocket wisselt dan ook in de film. In eerste instantie is zijn doel samen met Groot de premie die op het hoofd van Quill staat te collecteren. Vervolgens is het doel van Rocket om de bol bij Taneleer Tivan te krijgen en aan hem te verkopen. Bij deze beide doelen staat het geld centraal en hoe hij hier zelf van kan profiteren. In het tweede deel van de film verandert ook het doel van Rocket in het beschermen van de Melkweg als hij heeft ingezien dat vriendschap van belang is.

Groot

Sekse

De vreemde eend in de bijt is Groot. Dit is een mensachtige boom die alleen de woorden 'I', 'am' en 'Groot' kent en ook alleen in deze volgorde. Groot is de compagnon en spierbundel van Rocket en via Rocket kunnen we Groot begrijpen, omdat Rocket wel begrijpt wat de grote woordenschat van Groot betekent.

Herkomst

Het is onduidelijk waar Groot vandaan komt, maar hij is zeker uniek. Dit blijkt uit de interesse die Taneleer Tivan heeft in Groot als ze de bol af komen leveren.

Overtuiging

De intenties van Groot worden door dit spraakgebrek ook niet helemaal duidelijk. Hij lijkt goede bedoelingen te hebben. Hij biedt bijvoorbeeld een bloem aan aan een weesmeisje. Ook reageert Groot geschokt als Rocket tegen Drax zegt: "Oh boohoo, my wife and child are dead! I don't care if it is mean. Everybody got dead people." Nadat Drax Ronan naar de Guardians heeft toe gelokt. Maar Groot bezit ook brute kracht. Zo doorboort hij met zijn boomwortels een aantal cipers en slaat hen tegen de muren tijdens het ontsnappen uit de gevangenis. Hierdoor ontstaat onbegrip en past hij perfect bij de andere guardians. Omdat de intenties van Groot niet duidelijk worden is zijn doel in het eerste gedeelte van de film onduidelijk. Hij is de compagnon van Rocket dus ze zullen hetzelfde doel hebben. Peter, Drax en Rocket maken tijdens de film een duidelijke verandering door, waardoor hun doel ook verandert. Deze verandering is bij Groot niet zichtbaar. Groot is menselijk ondanks zijn onmenselijke uiterlijk en heeft meer mededogen dan de andere personages bij elkaar, waardoor een omslag niet noodzakelijk is.

Doel

	Setup	Complicating action	Development	Climax
Gamora	Het doel van Gamora is om de bol te bemachtigen.	De bol naar de verkoper brengen	Zorgen dat Ronan wordt gestopt.	Zorgen dat Ronan wordt gestopt.
Peter	Het doel van Peter is om de bol te verkopen.	De bol naar de verkoper brengen	Zorgen dat Ronan wordt gestopt.	Zorgen dat Ronan wordt gestopt.
Drax	Het doel van Drax is om de dood van zijn familie te wreken.	Wraak nemen voor zijn vermoorde familie op Ronan. Door bij Gamora in de buurt te blijven hoopt hij dit doel te bereiken.	Vrienden redden en zorgen dat Ronan wordt gestopt.	Zorgen dat Ronan wordt gestopt.
Rocket	Het doel van Rocket is om Quill te vangen voor een groot geld bedrag.	De bol naar de verkoper brengen.	Vrienden redden en zorgen dat Ronan wordt gestopt.	Zorgen dat Ronan wordt gestopt.
Groot	Het doel van Groot komt overeen met het doel van Rocket.	De bol naar de verkoper brengen.	Vrienden redden en zorgen dat Ronan wordt gestopt.	Zorgen dat Ronan wordt gestopt.

Typen handeling

	Setup	Complicating action	Development	Climax
Gamora	De bol van Peter stelen voor Ronan, dus het uitvoeren van opdracht	Opdracht uitvoeren en verkrijgen informatie over de bol.	Bedenken nieuwe opdracht	Zegevierende strijd
Peter	Stelen van de bol, dus verkrijgt een goed.	Opdracht uitvoeren en informatie verkrijgen.	Bedenken nieuwe opdracht.	Zegevierende strijd
Drax	Drax verkrijgt alleen informatie. Namelijk dat hij bij Gamora in de buurt moet blijven om zich te wreken.	Zorgt ervoor dat Ronan weet waar de bol is en informatie verkrijgen over de bol.	Redden Gamora en Peter	Zegevierende strijd

Rocket	Opdracht uitvoeren: Yondu heeft geldbedrag op Peter gezet en Rocket wil dit geld.	Opdracht uitvoeren en informatie.	Redden Gamora en Peter	Zegevierende strijd
Groot	Opdracht uitvoeren: Dezelfde als Rocket	Opdracht uitvoeren en informatie.	Redden Gamora en Peter	Zegevierende strijd